Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

INFORMACJA Z WYNIKÓW KONTROLI JAKOŚCI HANDLOWEJ MROŻONYCH PRODUKTÓW RYBOŁÓWSTWA

Warszawa, IV kwartał 2014 r.

INFORMACJA Z WYNIKÓW KONTROLI JAKOŚCI HANDLOWEJ MROŻONYCH PRODUKTÓW RYBOŁÓWSTWA

1. Realizując ustawowy obowiązek ochrony interesów konsumentów, Inspekcja Handlowa w czwartym kwartale 2014 roku przeprowadziła kontrolę, której celem była ocena jakości handlowej mrożonych produktów rybołówstwa, w tym głównie ryb lub owoców morza, mrożonych w glazurze lub bez glazury, oferowanych zarówno w opakowaniach, jak i bez opakowań (luzem), a także przestrzegania zasad obrotu tymi produktami.
2. Kontrola objęła zasięgiem cały kraj.
3. Kontrolą objęto łącznie 164 placówki, w tym: 90 sklepów należących do sieci handlowych, 44 inne sklepy detaliczne oraz 30 hurtownie.

   Nieprawidłowości stwierdzono w 116 placówkach (70,7 proc.). Dotyczyły one przede wszystkim oznakowania oraz jakości mrożonych produktów rybołówstwa.
4. Skontrolowano ogółem 950 partii mrożonych produktów rybołówstwa o łącznej wartości 465,3 tys. zł , w tym:
   - 649 partii ryb mrożonych w glazurze,
   - 151 partii ryb mrożonych (bez glazury),
   - 97 partii mrożonych owoców morza,
   - 53 partie innych mrożonych produktów rybołówstwa (filety rybne panierowane, filety rybne zapiekane z dodatkami, paluszki surimi, burgery rybne, paluszki rybne panierowane).

   Różnego rodzaju zastrzeżenia wniesiono do 360 partii (37,9 proc.), o łącznej wartości 122,9 tys. zł, w tym:
   - 271 partii ryb mrożonych w glazurze,
   - 52 partii ryb mrożonych (bez glazury),
   - 28 partii mrożonych owoców morza,
   - 9 partii innych mrożonych produktów rybołówstwa.
5. Badaniom jakości pod względem cech organoleptycznych i fizykochemicznych, w stosunku do obwiązujących przepisów prawa oraz deklaracji producentów zawartych w oznakowaniu, przeprowadzonej w laboratoriach UOKiK, poddano ogółem 321 partii produktów.

   Wyniki badań stanowiły podstawę do zakwestionowania 124 partii (38,6 proc.) w tym:
   - 108 partii ryb mrożonych w glazurze,
   - 11 partii mrożonych owoców morza,
   - 5 partii ryb mrożonych (bez glazury).

   Do nieprawidłowości stwierdzonych w zakresie jakości należały:
   - niewłaściwe cechy organoleptyczne:

- niewłaściwy wygląd filetów – pozostawienie ości, błony otrzewnej, resztek skóry i skrzepów krwi oraz w części filetów oznaki zjełczenia, barwa mało charakterystyczna (od beżowobrązowej do brązowobrunatnej), w części filetów żółte przebarwienia, zapach nietypowy, wyraźnie tranowy, jełki, niepożądany,
- silne oszronienie filetów oraz duża ilość szronu wewnątrz opakowań oraz przebarwienie tkanki mięsnej, bardzo osłabiona i rozpadająca się tekstura tkanki mięsnej po rozmrożeniu i obróbce cieplnej,
- znaczna część powierzchni filetów z wysuszką, nie pokrytą glazurą, oszronienie oraz trwałe zlepienie części filetów w opakowaniu,
- pozostawienie fragmentów narządów wewnętrznych w tym gonad (tuszki),
- miękka, niejednolita tekstura mięsa przechodzącą do mazistej po rozmrożeniu filetów, nieczysty, chemiczny zapach, miękka tekstura z obfitym wyciekiem po rozmrożeniu, silnie chemiczny zapach i papkowata tekstura mięsa do mazistej po obróbce termicznej, nieprzyjemny, niepożądany zapach, słony, lekko mulisty smak,
- krewetki blanszowane - część niedokładnie oczyszczona z pozostawionymi wnętrznościami (jelitem), po obróbce cieplnej zapach – nietypowy, obcy, wyraźnie gnilny;

- zawyżona zawartość glazury (lodu) w stosunku do deklaracji producenta zamieszczonej na opakowaniu jednostkowym lub zbiorczym, tj.; przy deklaracji glazury 5% stwierdzono do 16,9%; przy deklaracji 10% stwierdzono do 24%; przy deklaracji 15% stwierdzono do 21%; przy deklaracji 20% stwierdzono do 35%; przy deklaracji 25% stwierdzono do 38,2%; przy deklaracji 30% stwierdzono do 36%; przy deklaracji 35% stwierdzono do 43%;
- zaniżona masa ryb lub owoców morza glazurowanych (po usunięciu glazury) w opakowaniach jednostkowych np. deklarowano 225g, a stwierdzono 186g; deklarowano 450g, a stwierdzono 351g; deklarowano 475 g, a stwierdzono 462 g; deklarowano 750g a stwierdzono 685g; deklarowano 800g a stwierdzono 729g;
- obecność fosforu dodanego niezadeklarowanego przez producenta na opakowaniach produktów (np. stwierdzono od 1,6 g/kg do 2,6 g/kg); lub przekroczenie dopuszczalnej zawartości tj. 6,2 g/kg do 8,1g/kg zamiast maksymalnie do 5g/ kg;
- obniżona zawartość białka w stosunku do zadeklarowanej na opakowaniu jednostkowym w wartości odżywczej np. deklarowano 16,6 g/100g a było 8,6g/100g; deklarowano 17g/100g a stwierdzono 10,7g/100g; deklarowano 18g/100g a stwierdzono 8,3g/100g; deklarowano 20,3g/100g a było 12,7g/100g; deklarowano 23,4g/100g a było 11,1g/100g.

Próbki poddane badaniom laboratoryjnym sprawdzono także pod względem zgodności ilości rzeczywistej z ilością nominalną towaru podaną przez paczkującego na opakowaniu. W wyniku pomiaru zawartości 500 opakowań mrożonych produktów rybołówstwa stwierdzono, że tylko jedno opakowanie mieszanki owoców morza w glazurze przekroczyło dwukrotną ujemną wartości błędu ilości towaru paczkowanego (T_1), określonej w ustawie z dnia 7 maja 2009 r. *o towarach paczkowanych* (Dz.U. Nr 91, poz. 740 z późn. zm.).

6. Oznakowanie niezgodne z obowiązującymi przepisami, w tym:

- rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. *w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji*

2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. U. UE L 304 z 22.11.2011 s. 18 z późn. zm.),

- rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. *w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, zmieniającym rozporządzenia Rady (WE) nr 1184/2006 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 104/2000* (Dz. U. UE L 354 z 28.12.2013 r., s. 1),
- rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. *w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych* (Dz.U. z 2015 r., poz. 29)

ogółem posiadało 258 partii mrożonych produktów rybołówstwa (27,2 proc.), w tym 65 partii w opakowaniach oraz 193 partie produktów oferowanych do sprzedaży bez opakowań (luzem).

Nieprawidłowości w oznakowaniu polegały na:

<u>w przypadku produktów rybołówstwa sprzedawanych luzem (bez opakowań)</u>

- braku w miejscu sprzedaży informacji, że oferowane produkty pokryte są warstwą glazury (nie podanie informacji dotyczącej ilościowej zawartości glazury lub ryby albo owoców morza w tym produkcie),
- uwidocznieniu informacji w miejscu sprzedaży wprowadzającej konsumenta w błąd, co do faktycznej zawartości glazury poprzez: podanie niższej zawartości glazury w stosunku do faktycznej,
- niepodaniu pełnej nazwy handlowej zgodnie z wykazem oznaczeń handlowych gatunków ryb oraz wodnych bezkręgowców wprowadzanych do obrotu na rynek polski (np. podano miruna zamiast miruna patagońska; morszczuk zamiast morszczuk argentyński),
- braku pełnego oznaczenia gatunku (brak nazwy naukowej),
- braku nazwy albo imienia i nazwiska producenta oraz wykazu składników w tym fosforu dodanego,
- braku informacji o metodzie produkcji i obszarze połowu,
- podaniu w miejscu sprzedaży nazwy niezgodnej ze stanem faktycznym (np. „filety limandy żółtopłetwej" oraz „filety z flądry strzałozębnej" oznaczono jako „filety z soli" lub na wywieszce uwidoczniono „dorsz" dla „czarniaka",
- podanie błędnej informacji o ilościowej zawartości glazury, tj. 10% zamiast deklarowanej przez producenta 20%,
- usunięciu oznakowania, z opakowań zbiorczych m.in. informacji dotyczących daty minimalnej trwałości,

<u>w przypadku produktów rybołówstwa sprzedawanych w opakowaniach jednostkowych</u>

- niepodaniu informacji określających okres przechowywania przez konsumenta wraz z temperaturą przechowywania lub wymaganym rodzajem wyposażenia do przechowywania,
- niepodaniu pełnej nazwy handlowej zgodnie z wykazem oznaczeń handlowych gatunków ryb oraz wodnych bezkręgowców wprowadzanych do obrotu na rynek polski,
- uwidocznieniu na etykietach w języku polskim, opracowanych przez kontrolowanego przedsiębiorcę, nazw handlowych niezgodnych z podanymi przez producenta na etykietach oryginalnych. Dotyczyło to: fileta z mintaja, fileta z morszczuka oraz fileta z gładzicy, deklarowanych przez kontrolowanego odpowiednio jako filet z łososia, filet ze szczupaka oraz filet z soli,

- braku zasadniczej funkcji technologicznej substancji dodatkowej zamieszczonych w wykazie składników,
- braku wszystkich lub niektórych oznaczeń w języku polskim,
- braku daty minimalnej trwałości,
- braku jakichkolwiek oznaczeń.

7. W toku kontroli sprawdzono ponadto przestrzeganie:
   - aktualności dat minimalnej trwałości lub . Z uwagi na przeterminowanie wynoszące od 2 dni do 3 miesięcy, w 6 sklepach zakwestionowano 9 oferowanych konsumentom partii o wartości 1,2 tys. zł.,
   - warunków przechowywania, niewnosząc zastrzeżeń,
   - obowiązku zapewnienia identyfikowalności środków spożywczych, niestwierdzając nieprawidłowości.

   Ustalono, że kontrolowani przedsiębiorcy prowadzili działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do CEIDG lub rejestru przedsiębiorców, zgodnie z danymi zawartymi w dokumentach rejestracyjnych. Tylko w jednej placówce stwierdzono, że zakres i rodzaj prowadzonej działalności nie był zgodny z wpisem do rejestru przedsiębiorców.

8. Wyniki kontroli stanowiły podstawę do wycofania z obrotu towarów przeterminowanych, niewłaściwej jakości lub nieprawidłowo oznakowanych o łącznej wartości 6,5 tys. zł.

9. Całokształt ustaleń kontroli dał podstawę do skierowania 14 informacji do właściwych terenowo organów nadzoru sanitarnego, 2 do organów nadzoru weterynaryjnego oraz 71 do wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. W związku z popełnieniem wykroczeń: z art. 100 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. *o bezpieczeństwie żywności i żywienia* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 594), tj. w związku z wprowadzeniem do obrotu środków spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości, 136 § 2 KW (w związku z przeznaczeniem do sprzedaży towarów niewłaściwie oznakowanych lub z usuniętym oznakowaniem) ukarano mandatami 9 osób na łączną kwotę 1,3 tys. zł. Na dzień przekazania informacji do UOKiK, organy Inspekcji Handlowej wydały 7 decyzji dotyczących kar pieniężnych na podstawie art. 40a ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 678) w łącznej wysokości 13,1 tys. zł.

<u>Opracowanie:</u>

Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK